

AGRONOMSKI GLASNIK

DRUŠTVA AGRONOMA NR HRVATSKE

GODINA V.

NOVEMBAR — DECEMBAR

BROJ 11—12

Ing JOSIP MIMICA — Zagreb

Uloga agronoma u sprovođenju novih mjera u poljoprivredi*)

U posljednjih nekoliko godina primjećuje se porast poljoprivredne proizvodnje u cjelini, a naročito u njezinim najvažnijim granama. Kao tendenciju porasta poljoprivredne proizvodnje naročito treba istaći činjenicu, da su u ovoj godini u Narodnoj Republici Hrvatskoj znatno povećane sjetvene površine, te da je isto tako znatno povećano brojno stanje stoke.

Prema opreznim prethodnim procjenama ukupna poljoprivredna proizvodnja u NRH povećala se u ovoj godini u odnosu na prosječno ostvarenje u periodu od 1947. do 1951. g. za 11%. Istodobno je ratar-ska proizvodnja povećana za 14%, a proizvodnja u stočarstvu za 19%.

Međutim, treba istaknuti, da se naša poljoprivredna proizvodnja još uvijek kreće na nivou predratne proizvodnje, te prema tome uspjesi u unapređenju poljoprivrede u periodu od god. 1951. do danas pretstavljaju tek početne uspjehe, ali dosadašnji uspjesi govore nam, da se i u ovoj oblasti proizvodnje mogu postizavati značajni rezultati.

Novi period u našoj ekonomskoj politici, koji uz već stvorene mogućnosti povećavanja proizvodnje, omogućuju nam da na unapređenju poljoprivredne proizvodnje možemo ići mnogo bržim tempom negoli smo do sada išli. Za brzo unapređenje poljoprivredne proizvodnje stvaraju se objektivni i subjektivni uvjeti.

Ovogodišnjim društvenim planom predviđaju se veća sredstva iz općeg investicionog fonda, osiguravaju se veća devizna sredstva za nabavku reprodukcionog materijala, a samim poljoprivrednim organi-

*) Referat održan na plenumu Društva agronoma Hrvatske 28. X. 1955.

zacijama ostavlja se 10% deviza ostvarenih u izvozu poljoprivrednih proizvoda na samostalno raspolaganje. Poljoprivredne organizacije oslobađaju se i kamata na osnovna sredstva, a za obrtna sredstva plaćaju minimalnu kamatnu stopu i t. d.

Poljoprivredni proizvođači su danas mnogo više zainteresirani za umjetna gnojiva, za kvalitetno sjeme, sadnice, rasplodnu stoku, nego što je to bilo ranije. Osim toga kod privatnih proizvođača javlja se veći interes za investicije, zatim veći interes za stvaranje općih poljoprivrednih zadruga, te ogranka za pojedine grane poljoprivredne proizvodnje. U toku ove godine u okviru Poljoprivredne komore, Glavnog zadružnog saveza, te specijaliziranih saveza razmatrane su i razrađivane dalje mjere za unapređenje poljoprivredne proizvodnje i t. d.

Međutim, da bi se postigao dalji brzi porast poljoprivredne proizvodnje potrebno je ne samo da se na tom poslu još jače angažiraju svi faktori, koji rade na unapređenju ove grane proizvodnje, već je i nužno da se ta borba za unapređenje poljoprivredne proizvodnje vodi na bazi svijesne organizirane aktivnosti, jer se unapređenje poljoprivredne proizvodnje može teško ili nikako postići na bazi slučajnosti, na bazi stihije, na bazi akcija, koje će voditi sami neorganizirani proizvođači.

Prema tome najznačajniju ulogu u unapređenju poljoprivredne proizvodnje treba da odigraju poljoprivredne zadruge, čije ekonomsko jačanje i privredna aktivnost predstavljaju osnovni uvjet razvitka poljoprivredne proizvodnje, naročito na individualnom posjedu, koji u našim uvjetima ima još bitan udio u ukupnom porastu poljoprivredne proizvodnje. Međutim, iako su zadružne organizacije ogromna snaga, koja je u stanju da postigne velike rezultate ali te zadružne organizacije, pa bile one i tako snažne, nisu u stanju da same postignu značajnije uspjehe na unapređenju poljoprivrede. One tek u zajednici s poljoprivrednom službom s veterinarskom službom, s naučnim istraživačkim ustanovama, te nizom drugih organizacija mogu postići velike rezultate. Prema tome sve više i sve jasnije se ocrta da je potrebna najveća koordinacija rada između zadružnih organizacija, poljoprivredne službe, veterinarske službe, naučnih zavoda i t. d.

Naša uloga je baš u tome da zadružnim organizacijama dajemo konkretne programe razvitka pojedine grane poljoprivredne proizvodnje na njihovom terenu. Da organiziranim seljacima garantujemo prinose i da proces proizvodnje pod svojom stručnom kontrolom dovedemo do kraja. Trebalo bi razbiti strah od sigurnosti kod garantiranja određenog prinosa. Taj strah mi možemo razbiti samo tako da naši zavodi, poljoprivredne stanice i t. d. budu dobro opremljeni, da su prethodno izvršeni svi pokusi, te da u akcije idemo sasvim sigurni u uspjeh. Prema tome, agronomi, koji znaju što hoće i koji znaju kako to postići, mogu sa sigurnošću i garantirati određene prinose.

Iskustva, koja smo stekli u toku ove godine, pokazuju da je uz osiguranje sredstava, koje su zadružne organizacije spremne da osiguraju moguće postići ogroman uspjeh u poljoprivrednoj proizvodnji.

U toku prošle godine zasijano je 10.000 ha pšenice pod stručnom kontrolom agronoma i uz primjenu određenih agrotehničkih mjera, određene količine umjetnih gnojiva i t. d. i postignuti su prinosi od 29,9 mtc po 1 ha. Znajući koliki su naši dosadašnji prinosi, ovi postignuti rezultati očito govore, kakvim je tempom moguće povećati poljoprivrednu proizvodnju, kada se ona sprovodi organizirano i s određenim ciljem. Isto tako na 30.000 ha heterozis kukuruza uspjeli smo postići prinos od 45—50 mtc po 1 ha. Na livadama dvostruki ili trostruki prinos, na vinogradima i voćnjacima isto tako. Dakle nema razloga, da se bojimo neuspjeha u garantiranju proizvodnje, jer dosadašnja naša iskustva, iako još mala, jasno nam govore, što se sve da postići organiziranim proizvodnjom. Jasno, da se za takav način proizvodnje svakodnevno trebamo osposobljavati u stručnom pogledu, a od zadružnih organizacija tražiti, da onu dobit, koju su postigli povećanom proizvodnjom ulože u stvaranje novih pogona, ekipiranje servisa, kojim ćemo uspješno i na vrijeme moći obaviti sve agrotehničke zahvate, koje traži ta visoka proizvodnja.

Važnost organiziranog nastupanja poljoprivrednih zadruga, poljoprivredne službe, veterinarske službe, naučnih ustanova izlazi iz činjenice, da kod nas privatni seljak drži 92,5% obradive površine, i te kapacitete ne može sam bez naše pomoći maksimalno iskoristivati. Naš osnovni zadatak nije u tome da mu oduzmemo vlasništvo nad njegovom zemljom, nego da s njim stvorimo takve odnose, koji će nam omogućiti da na dobrovoljnoj osnovi postepeno izuzimamo iz seljačkih ruku proces proizvodnje. Jasno je da prije toga moramo imati takve organizacije i takvu servisnu službu, koja će moći i znati da preuzme taj proces proizvodnje i da ga dalje razvija. Ako od seljaka preuzmемо proces proizvodnje i organizujemo proizvodnju svake pojedine kulture na osnovu principa nauke, nema bojazni, da ne ćemo postići mnogo i mnogo veće prinose, a time stvoriti i ogromne rezerve, kojima ćemo moći još više i više unapređivati poljoprivrednu proizvodnju. Nema seljaka, koji kada mu se objasni, ne bi prihvatio da proizvodi na način, koji mu mi kažemo, jer mu mi i garantujemo veće prinose. Normalno je da će seljak od povećane proizvodnje morati i organizaciji, koja mu je pomogla da do takve proizvodnje dođe, da plati jedan dio od povećane proizvodnje. Na taj način ne samo da seljak stvara sebi bolji život, nego se istodobno stvaraju i veliki društveni fondovi, koji će se koristiti za još brže kretanje naprijed u unapređenju poljoprivredne proizvodnje. U toku ove godine samo na kontrahiranim površinama pod kukuruzom ne samo da se povećala proizvodnja za oko 3.000 vagona, već će i u zadružne fondove, koji će služiti za neposredno unapređenje poljoprivrede ući oko 500 vagona. Takav kvalitativni i kvantitativni skok u proizvodnji postignut je minimalnim ulaganjem društvenih sredstava, a povećanje proizvodnje uslijedilo je za manje od godinu dana. Takav način povezivanja poljoprivrednih organizacija s proizvođačima i takvo ulaganje sredstava u veoma brzi obrt predstavlja najznačajniji put za dalje unapre-

đenje poljoprivrede. On ujedno omogućuje da fondove, koji se stvaraju takvim brzim obrtom, koristimo za podizanje novih pogona, u kojima će se moći zapošljavati suvišna radna snaga, koju danas imamo u poljoprivredi. To ujedno znači jasnu perspektivu za našeg seljaka, koji osjeća da ne će moći dugo s tako malo zemlje da obezbjedi pristojan život za sve članove svoga domaćinstva.

Poljoprivredne organizacije, kojima je cilj da što skuplje kupe od seljaka njegove proizvode a, da mu što jeftinije prodaju industrijske proizvode, ne mogu dugo prosperirati, jer takve organizacije ni za seljaka nisu interesantne, pošto nemaju nikakve ekonomske podloge za svoj razvitak. Samo takva organizacija, koja razvija proizvodnju i povećava svoje fondove ima ekonomsku podlogu i postaje interesantna za proizvođače.

Ogromne neiskorištene rezerve, koje su danas u poljoprivredi, ujedno govore i o velikim mogućnostima u svim našim poljoprivrednim rajonima.

Današnja naša poljoprivredna produkcija kreće se oko 140 milijardi dinara, a mogućnosti su za tri do četiri puta veće. Kako i na koji način te rezerve iskoristiti i pravilno ih pretakati u sredstva za unapređenje poljoprivredne proizvodnje i za jačanje socijalističkih snaga na našem selu, mislim, da je jedan od osnovnih zadataka baš nas poljoprivrednih stručnjaka. Da bi što efikasnije i brže mogli koristiti postojeće rezerve u poljoprivredi, nužno nam je u prvom redu dobro organizirana poljoprivredna služba, te dobro organizirane poljoprivredne zadruge preko kojih možemo da provedemo sve one mjere, koje su potrebne u povećanju poljoprivredne produkcije. Kako će nam biti organizirana poljoprivredna služba, kako i na koji način ćemo rješavati probleme u poljoprivredi zavisi o nama samima. Danas nam ni financijska sredstva već nisu u pitanju. A mnogi već ispitani i provjereni naučni rezultati u poljoprivredi, kojom brzinom će ući u našu široku praksu zavisi od samih nas.

Međutim, mi moramo na osnovu dosadašnjeg našeg poznavanja nauke, na osnovu dosada ispitanih rezultata u pojedinim našim poljoprivrednim rejonima pristupiti izradi programa za svaki pojedini rejon, za svako pojedino selo, za svaku kulturu, za svaku zadrugu i t. d. Ovdje ne mislim na neke 10 ili 20-godišnje programe, nego na konkretne akcijske programe, tako, da svaki bude vezan na proces proizvodnje, na mobilizaciju svih sredstava za naš što brži razvitak u borbi za unapređenje poljoprivrede.

S dosadašnjim rezultatima u pravljenju takvih programa ne bi se mogli pohvaliti. U prvom redu vrlo oštro nami se s pravom predbacuje, da su naši programi u poljoprivredi vrlo loše sastavljeni sa slabom ekonomskom dokumentacijom, zbog čega se u velikom procentu odbijaju. Pristupamo pripremama tek onda, kada se raspišu zajmovi iz općeg investicionog fonda, te na brzinu pravimo programe bez dovoljno izučavanja i jasno je, da je kvalitet takvog materijala slab zbog čega dolazi do odbijanja. S druge strane u tako kratkom

roku ne mogu se ni napraviti svi oni programi, koji bi bili potrebni na terenu, na kojem radimo i zašto bi bilo ekonomično ulagati sredstva.

Ukupan broj zajmotražioca u NRH za VII. natječaj bio je 68, od toga pušteno na natječaj 47, a odbijeno 21, što znači, da je 30,9% odbijeno. Na ovom natječaju bilo je predviđeno, da se NRH dade 500 milijuna dinara. Međutim, tražena suma iznosila je svega 368 milijuna i 500 hiljada dinara, a odobreno je svega 186 milijuna dinara, dok su ostali zajmotražiocu odbijeni uglavnom zbog loših dokumentacija.

Ništa bolje nismo prošli ni na IX. natječaju. Od 84 podnesenih zahtjeva propušteno je svega 63, dok je 21 zahtjev s ukupnim iznosom od 747 milijuna 381.000 dinara odbijeno.

Iz svega ovoga proizlazi, a što nam se također s pravom predbacuje, da još nemamo određene i prave orijentacije kako razvijati poljoprivrednu proizvodnju, kako i u što ulagati, da bi došli do najboljih rezultata u poljoprivrednoj proizvodnji.

Zbog toga smatram, da je pitanje pravljenja akcionih programa također jedan od važnih zadataka, koji stoji pred nama agronomima. Istina je da je jedan dio tih programa odbijen samo zato, što se tražilo za nastavak radova, a prema uvjetima natječaja za takve radove nisu se odobrivali zajmovi, zbog čega smatramo, da bi bilo nužno, da u narednim natječajima bude omogućeno učestvovanje na konkursu i za dovršenje radova ili pak da se raspiše jedan natječaj, koji bi obuhvatio isključivo davanje sredstava za dovršenje već početih radova, jer će u protivnom nastati ogromne štete, pošto će dosad uložena sredstva, a koja nisu tako malena, neminovno propasti.

Danas postoje svi objektivni uvjeti i za brzi razvitak poljoprivredne proizvodnje zahvaljujući dosadašnjoj našoj ekonomskoj politici, te ukoliko se mi danas više i efikasnije angažujemo, u zajednici sa svim svijesnim socijalističkim snagama da je moguće danas i u ovoj grani proizvodnje, u kojoj mi radimo, postići brzi razvitak. Pri ovome ne smijemo zaboraviti, da je zadruga socijalistička privredna organizacija, da je ona upravo najbolji i najsigurniji naš instrument u borbi za unapređenje poljoprivredne proizvodnje i jačanje socijalističkih snaga na našem selu.

Jasno, da svim onim agronomima, koji svojim radom bilo u poljoprivrednoj stanici, bilo na državnim dobrima, bilo u naučnim zavodima ili u drugim poljoprivrednim ustanovama postignu takve rezultate u proizvodnji, da ih prema postignutim uspjesima u proizvodnji treba i nagraditi, jer to će ujedno dati još jači podstrek svim nama u borbi za veće prinose, za osvajanje i pronalaženje novih tehnoloških procesa, novih sorti sjemena, boljih sadnica, boljih pasmina stoke i t. d.